

Content Representation by the Cover Designs of LIS Books

Mansoureh Darvish¹, Saeid Asadi²

- ¹: M.A. Department of Information Science, Shahed University, Tehran, Iran (Corresponding Author); Mansourehdarvish@yahoo.com
- ²: Associate Professor, Department of Information Science, Shahed University, Tehran, Iran; s.asadi@shahed.ac.ir

Abstract

Purpose: Effective use of the right representation method and style play an important role in expressing the appropriate content and using visual and linguistic signs in Information & knowledge science books. To measure the success of e cover design of LIS academic books in representing the content

Methods: Content analysis method was used. By reviewing of semiotics literature, representative indicators were identified and selected based on the Joly analysis method. Out of the titles in the Iranian Ministry of Science list for the field of information science 135 were selected using random sampling method according to visual symptoms. Based on Jolie Indicators, a questionnaire was designed and answered by 120 academic experts in the fields of information science and book design. A checklist was built to collect the views about the covers. Data were analyzed using SPSS and Excel software.

Findings: Abstract representation and illustrations were common methods and styles of content representation. Samt Publications followed capturing reality method. The method of capturing reality i was common for library science titles. Information professionals' viewed abstract representation the most used.t. National Library of Iran used a combination of illustration and typography. Illustration style was common for books about libraries and information centers. Cover designers found illustration style most used.

Conclusion: Cover designs do not represent the content books properly. Cover designers should use appropriate methods and styles.

Keywords: Cover Design, Book Cover, Textbooks, Academic Publishing, Content Representation, Information Science

Article Type: Research Article / Review Article/ Book review

Article history: Received. 21 Nov. 2022; Received in revised form: 27 Jun. 2023; Accepted: 28 Jun. 2023

Citation:

Darvish, M., & Asadi, S. (2022). Content representation by the cover designs of LIS books. *Librarianship and Information Organization Studies*, 33(4): 92-107. [Doi: 10.30484/nastinfo.2023.3329.2186](https://doi.org/10.30484/nastinfo.2023.3329.2186)

Publisher: *National Library and Archives of I.R. of Iran*
Doi: [10.30484/nastinfo.2023.3329.2186](https://doi.org/10.30484/nastinfo.2023.3329.2186)

© The Author(s).

بازنمایی محتوا در طرح جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی

منصوره درویش^۱، سعید اسدی^۲

^۱: دانش‌آموخته کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران (نویسنده مسئول)
Mansouedarvish@yahoo.com
^۲: دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران؛ s.asadi@shahed.ac.ir

چکیده

هدف: هدف این پژوهش، بررسی موفقیت عناصر به‌کاررفته در طرح جلد در بازنمایی محتوای اطلاعات تخصصی کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی در ایران است.

روش: این پژوهش از نوع کاربردی است که با روش تحلیل محتوا و نشانه‌شناسی انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی مطابق سرفصل دروس وزارت علوم است که ۱۳۵ عنوان از آن‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شده‌اند. ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش سیاهه واری و پرسش‌نامه محقق‌ساخته است و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار اس.پی.اس.اس و اکسل استفاده شده است.

یافته‌ها: شیوه بازنمایی انتزاعی و سبک تصویرسازی مهم‌ترین شیوه و سبک بازنمایی محتوا در کتب علم اطلاعات و دانش‌شناسی یافته شد، انتشارات سمت از شیوه تصرف در واقعیت برای بازنمایی محتوای کتاب‌های خود استفاده کرده است. عنوان‌های رشته کتابداری نیز از شیوه تصرف در واقعیت برای بازنمایی محتوا استفاده کرده بودند. از دید متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی شیوه بازنمایی انتزاعی بیشتر به‌کاررفته است. در میان ناشران، انتشارات کتابخانه ملی از سبک ترکیبی بازنمایی تصویرسازی و تایپوگرافی استفاده کرده است. کتاب‌ها با موضوع کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی از سبک تصویرسازی برای بازنمایی محتوا استفاده کرده‌اند. براساس نظر طراحان جلد، سبک بازنمایی تصویرسازی بیش از دیگر سبک‌ها در بازنمایی محتوا استفاده شده است.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که استفاده مؤثر از شیوه و سبک بازنمایی درست نقش مهمی در بیان محتوای مناسب و به‌کارگیری نشانه‌های تصویری و زبانی در کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی دارند. همچنین نتایج نشان داد که شیوه بازنمایی محتوا در کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی مطلوب نیست؛ بنابراین متخصصان طراحان جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی باید از شیوه‌ها و سبک‌های بازنمایی مناسب اطلاعات برای طراحی جلد کتاب‌های خود استفاده کنند.

کلیدواژه‌ها: طرح جلد، جلد کتاب، کتاب‌های درسی، نشر دانشگاهی، بازنمایی محتوا، علم اطلاعات و دانش‌شناسی

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۸/۳۰؛ دریافت آخرین اصلاحات: ۱۴۰۱/۱۱/۰۷؛ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۲۸

استناد:

درویش، منصوره و اسدی، سعید (۱۴۰۱). بازنمایی محتوا در طرح جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی. *مطالعات کتابداری و سازماندهی*

اطلاعات، ۳۳(۴): ۹۲-۱۰۷. Doi: [10.30484/nastinfo.2023.3329.2186](https://doi.org/10.30484/nastinfo.2023.3329.2186)

© نویسندگان

ناشر: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

Doi: [10.30484/nastinfo.2023.3329.2186](https://doi.org/10.30484/nastinfo.2023.3329.2186)

مقدمه

یکی از شیوه‌های ترویج افکار و نظرات مؤلفان در جامعه تولید کتاب است. اگر کل کتاب را به‌مثابه متنی در نظر بگیریم، جلد کتاب آستانه ورود به متن و محتوای کتاب است. جلد کتاب پنجره‌ای است که مخاطب را به اندرون کتاب راهنمایی می‌کند (قاینی، ۱۳۹۰). امروزه طراحی جلد کتاب یکی از عوامل مهم آگاه‌ساختن مخاطب به درونمایه کتاب به‌شمار می‌رود و نقش اطلاع‌رسان محتوا را برعهده دارد. جلد کتاب شامل نشانه‌های تصویری و نوشتاری است که این نشانه‌ها در پی برقراری ارتباط معنایی میان مخاطب و مضمون کتاب است (ممیز، ۱۳۸۱). از آن‌جاکه زبان تصاویر و عناصر روی جلد زبانی بین‌المللی است، لازم است از ابزار و روش‌هایی علمی استفاده شود تا فرایند انتخاب نشانه‌های تصویری و زبانی برای طراحی جلد همسو و در راستای تفاسیر متن و محتوا صورت پذیرد (افشار مهاجر، ۱۳۹۲).

علم اطلاعات و دانش‌شناسی ماهیتی میان‌رشته‌ای دارد و در راستای اهداف و بهبود عملکرد حوزه‌های تخصصی خود از نظریه و علوم گوناگون به‌کاررفته در آن‌ها استفاده می‌کند (فدایی، ۱۳۸۹). نشانه‌شناسی یکی از رشته‌های پرکاربرد در حوزه‌های مختلف علم اطلاعات و دانش‌شناسی (آزاد، ۱۳۸۷) و یکی از مهم‌ترین ابزارهای ارائه محتوای اطلاعاتی است که تأثیر بسزایی در درک معنا و مفاهیم نمادها دارد. به‌عبارت‌دیگر، نشانه‌شناسی چارچوبی نظری است که سطوح معنایی متون، زبان و عکس به‌مثابه متون تصویری با استفاده از دلالت‌ها و مفاهیم نظری را تجزیه و تحلیل می‌کند (Guiraud, 2011). قالب ارائه محتوا، نظیر جلد کتاب تمرکز خاصی بر روی نشانه‌ها، معنای حاصل از آن‌ها و روابط بین واحدهای معنایی دارد. حاملان اصلی محتوا در طرح روی جلد، نشانه‌ها هستند؛ به این معنا که محتوا از طریق نشانه ارائه می‌شود و برای بازیابی، نشانه‌ها تفسیر می‌شوند تا مضمونشان فهم و دریافت شود. مفهوم پنهان در پشت نماد و تفسیری که از آن شکل می‌گیرد از اصول نشانه‌شناسی است که از طریق آن می‌توان ربط معنا و تفسیر را از محتوای علمی تبیین کرد (Nugroho, 2008).

از آنجاکه اغلب کتاب‌های منتشرشده تصاویر و نمادهای خاصی برای القای محتوای اطلاعاتی خود دارند (سجودی، ۱۳۹۰) نشانه‌شناسی در حوزه طراحی جلد کتاب‌های علمی می‌تواند به تحلیل و بررسی نمادهای تصویری و نوشتاری جلد و محتوای اطلاعاتی آن‌ها کمک کند (Chandler, 2007). یکی از شیوه‌های تحلیل نشانه‌شناختی آثار تصویری، شیوه تحلیل مارتین ژولی است که به‌منزله الگویی برای تحلیل تصاویر ثابت مانند آرم، پوستر، عکس و... استفاده می‌شود. الگوی تحلیلی ژولی نشان می‌دهد که معنا و دلالت‌های ضمنی پیامی دیداری با ارتباط متقابل عوامل گوناگون در سه سطح پیام‌های تجسمی، شمایی (تصویری) و زبانی در اثر دریافت می‌شود و هدف آن آشکارساختن اهمیت پیام‌های تصویری و متن زبانی اثر است. در این الگو، تأکید بر خوانش‌های ضمنی و دلالتی نمادهای به‌کاررفته در اثر به‌منظور بازنمایی محتواست (پهلوان، ۱۳۹۰).

تحلیل محتوای کتب علمی و دانشگاهی می‌تواند نقاط ضعف و قوت احتمالی آن‌ها را برای اصلاح و تغییر احتمالی محتوا و شکل، متناسب با اهداف تعیین‌شده و اصول علمی، در اختیار برنامه‌ریزان و مؤلفان کتاب‌های دانشگاهی قرار دهد (گودرزی، ۱۴۰۰).

اغلب ناشران دانشگاهی و کتب تخصصی به دلیل هزینه‌ها و دغدغه‌های ناشی از طراحی جلد حرفه‌ای و صرف زمان با هدف استفاده از الگوهای مناسب برای بیان محتوا در طرح جلد آثار منتشرشده خود به آن بی‌توجه‌اند و به‌بهبود کیفی آثارشان تمایلی نشان نمی‌دهند. در نتیجه به ارائه کمترین سطح از ارائه تخصصی نمادها در طراحی جلد کتاب‌های خود در بیان محتوا بسنده می‌کنند. حال آنکه نادیده‌گرفتن شیوه بازنمایی صحیح به تولید آثار سطحی، هرچند با محتوایی پربر، منجر می‌شود (آرمند،

۱۳۹۱). طراحان جلد کتب دانشگاهی با توجه به سطح محتوای اطلاعاتی کتاب‌ها و نیازهای مخاطب دانشگاهی باید به بیان مضامین متن‌پردازند و از برخورد سطحی و عامیانه در طرح جلد کتاب‌های این حوزه خودداری کنند (کیانی، ۱۳۹۰). اغلب نتایج پژوهش‌هایی که قاسمی (۱۳۹۹)، امین‌مقدسی (۱۳۹۸)، سبزه (۱۳۹۹) و اسکندری (۱۴۰۱) در زمینه نقد متون تخصصی و دانشگاهی انجام داده‌اند نشان‌دهنده نامناسب بودن، منطبق نبودن و ضعیف بودن طرح جلد در ارائه محتوای علمی متون این گروه است. با توجه به اینکه به طراحی جلد کتاب‌های دانشگاهی در حوزه نشر ایران توجه چندانی نشده است و براساس جست‌وجوی پژوهشگر، پژوهشی درخصوص بررسی تخصصی طرح جلد کتب دانشگاهی انجام نشده است، نیاز به انجام پژوهشی که وضعیت طرح جلد کتاب‌های دانشگاهی را بررسی کند حس می‌شود. با توجه به تنوع علوم گوناگون و طیف وسیع رشته‌های دانشگاهی در ایران، این پژوهش به صورت خاص و موردی بر کتب دانشگاهی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی متمرکز شده است؛ با وجود این، نتایج حاصل از این پژوهش تعمیم‌پذیر به همه کتاب‌های دانشگاهی در رشته‌های مختلف است.

هدف پژوهش حاضر، تحلیل شیوه و سبک بازنمایی اطلاعات در طرح روی جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی با استفاده از روش تحلیل ژولی در ایران است تا بتواند از طریق پاسخ‌گویی به پرسش‌های زیر، به سطح ارائه ناشران، مؤلفان، طراحان و دست‌اندرکاران نشر کتاب در زمینه محتوای اطلاعاتی متناسب با طرح روی جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی کمک کند.

۱. شیوه بازنمایی محتوای کتاب در طرح جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی براساس مدل تحلیل ژولی به چه صورت است؟

۲. از چه سبکی برای بازنمایی اطلاعات در طرح جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی براساس مدل تحلیل ژولی استفاده شده است؟

پیشینه پژوهش

جستجوی پژوهشگران در پیشینه علمی نشان داد که تاکنون پژوهشی در زمینه طرح جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی بر اساس مطالعات نشانه‌شناسی انجام نشده است؛ اما مرور پیشینه‌ها نشان داد که در پژوهش‌های مرتبط، کاظمی (۱۳۹۰)، منصور (۱۳۹۵)، حمزه‌مصطفوی (۱۳۹۴)، سوهایی سوهایی (۲۰۱۹)، روهمانیا (۲۰۱۴) به بررسی گرافیکی طراحی جلد بر اساس شاخص‌های نشانه‌شناسی نظیر شیوه‌های بیانی و بازنمایی، سبک‌های بازنمایی و شمایل‌بکار رفته در طرح جلد پرداخته‌اند و میزان بکارگیری هر یک از شاخص‌ها را در نمونه‌های مورد نظر بررسی کرده‌اند، نتایج نشان داد در راستای بازنمایی محتوا در ژانر ادبیاتی و داستانی از شمایل‌فیگوراتیو و سبک تصویرسازی استفاده شده است و در کتب گروه سنی بزرگسالان از شیوه بیانی مفهومی و شیوه بازنمایی واقع‌گرایانه و سبک تصویرسازی استفاده شده است. شفیعی (۱۳۹۱) در پژوهش خود در راستای مطالعات نشانه‌شناسی به بررسی عناصر مؤثر در طراحی کتاب‌ها بر روی ۳۰ جلد کتاب موسیقی دهه ۱۳۷۰ و ۱۳۸۹ به روش کتابخانه‌ای و میدانی و از طریق پرسش‌نامه پرداخت و نشان داد که بیشتر مخاطبان توجه خاصی به طراحی روی جلد نداشتند و عنصر موضوع و محتوای کتاب در جذب بیشتر مخاطب تأثیر داشته است. بیشتر عناوین کتاب‌های موسیقی طراحی ساده و معمولی داشته‌اند و برای بیان محتوای کتاب از نشانه‌های رایج در حوزه موسیقی استفاده شده و تصاویر روی جلد با هر سلیقه‌ای انتخاب شده‌اند، طرح‌های مدرن و انتزاعی به ندرت دیده می‌شوند و در نهایت معدود ناشرانی هستند که هزینه برقراری ارتباط با متن را، به‌ویژه برای مخاطب حرفه‌ای، پرداخت می‌کنند. فرحزاد (۲۰۱۳) در پژوهش خود عناصر فرامتنی و نشانه‌ای را از طریق ده

معیار میان - نشانه‌شناسی کرس^۱ و ون لیوون^۲ در آثار ترجمه و بازترجمه‌شده براساس ویژگی‌های گرافیکی، مرتبط با محتوا و اطلاعات زبانی بررسی کرد و نشان داد که عناصر طرح جلد این رمان‌ها قبل و بعد از انقلاب تغییر کرده و این تغییرات، به‌جای سلیقه مترجمان و ناشران تابع تنظیمات ایدئولوژیک کشور بوده است. پژوهش‌های شیخی (۱۳۹۴)، توسلی (۱۳۹۰) در زمینه نشانه‌شناسی لایه‌ای طرح جلد‌ها را از منظر روابط عناصر جلد کتاب و متن بررسی کرد و نشان داد که طرح هر جلد باید دربرگیرنده لایه‌های متن و درک مطالب مطرح‌شده طراح اثر و فرهنگ مطرح‌شده مؤلف باشد تا مخاطب طبق اصولی که طراح در جلد کتاب طراحی کرده به متن نزدیک شود. همچنین پژوهش‌های خادمی (۱۳۹۱ب)، سلطانی‌آذر (۱۳۹۴)، کلاه‌کج (۱۳۹۵) ا. کانل (۲۰۱۰)، حبیبیان (۲۰۱۷) در زمینه ارتباط محتوای و طرح روی جلد انجام شده است و نتایج این پژوهش‌ها نشان داد که توجه به اصول و قوانین گرافیکی و مبانی هنرهای تجسمی، به ویژه ترکیب بندی و چیدمان عناصر بصری در طرح جلد، ارتباط مخاطب با محتوا را تسهیل می‌سازد. خادمی (۱۳۹۱الف) و التماسی (۱۳۹۶) در پژوهش‌های خود، به بررسی عوامل تشکیل‌دهنده الگوی مطلوب طراحی جلد کتب دانشگاهی به روش تحلیل محتوای متون پرداخته و نشان دادند که مولفه‌های قیمت، عرضه، نیاز اطلاعاتی، کیفیت ظاهری کتاب، اعتبار ناشر و میزان تقاضا، از عوامل مهم دیدگاه‌های ناشران است و نیمی از ناشران، الگوی خاصی برای طراحی جلد کتب خود ندارند.

در تحقیق مرادی (۱۳۹۷)، ساختار نشانه‌شناختی اف.بی.آر.بی.آر^۳ به روش تحلیل مفهومی بررسی شد و نتایج نشان داد که موجودیت اف.بی.آر.بی.آر با الگوی نشانه‌شناسی سوسور و پیرس تطابق دارد و زمانی که فرد ایده ذهنی خود را به نمایش می‌گذارد، اثر خلق می‌شود و اثر خلق‌شده برداشت‌ها و تفاسیر متفاوتی دارد و هنگامی که در محمل‌های مختلف ارائه می‌شود به‌صورت مدارک در مکان‌های مختلف نگه‌داری می‌شود.

ملکی گیساوندانی (۱۳۹۸) در پژوهشی بازتاب هنر سنتی اسلامی در طراحی پوستر با روش نشانه‌شناسی را تحلیل کرد و نشان داد که طراحان با استفاده از نوشتار، نقش‌مایه‌های طبیعی و عناصر هنر سنتی به بازنمایی بیشتر جلوه‌های هنر اسلامی در آثار طراحی گرافیک دست می‌یابند و استفاده از عناصر هنر سنتی و ترکیب آن با هنرهای جدید، مانند طراحی گرافیک می‌تواند برای موضوعات ملی و دینی و فرهنگی انتخابی هوشمندانه باشد.

براساس بررسی و مرور پیشینه‌ها، پژوهش‌هایی که در حوزه تحلیل طراحی جلد صورت گرفته است اغلب در حوزه کتب داستانی و ادبی بوده است و تاکنونی پژوهشی که به صورت همزمان به تحلیل طراحی جلد با رویکرد نشانه‌شناسی و در حوزه کتب دانشگاهی علم اطلاعات و دانش‌شناسی پردازد صورت نگرفته است

روش پژوهش

پژوهش حاضر، به لحاظ هدف از نوع کاربردی و به لحاظ روش، از نوع تحلیل محتواست. به‌منظور تحلیل محتوای طرح روی جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی، نخست منابع و اسناد علمی این حوزه برای استخراج شاخص‌های طراحی جلد کتاب، براساس شیوه تحلیل مارتین ژولی (Joly, 2000) از طریق یادداشت‌برداری از آن‌ها بررسی شد. شیوه تحلیل مارتین ژولی شیوه‌ای ساختارگرا از مفاهیم نشانه‌شناسی است که بر روش ادراک معانی در تصاویر ثابت آثار تجسمی مانند پوستر، آرم، و تبلیغات استوار بوده است؛ بدین‌صورت که نشانه‌های موجود در اثر، در سه سطح تجسمی، شمایی و زبانی طبقه‌بندی و

1. Gunther Kress

2. Van Leeuwen

3. Functional Requirement for Bibliographic Records (F.R.B.R)

سازماندهی می‌شوند. براین اساس، دو متغیر شیوه بازنمایی و سبک بازنمایی از سطح تجسمی (تصویری) مدل ژولی انتخاب شد. شیوه بازنمایی شامل سه متغیر واقع‌گرایانه، تصرف در واقعیت و انتزاعی است. در سبک بازنمایی محتوا، متغیرها شامل سه گویه اصلی و سه گویه ترکیبی است و عبارت است از: تکنیک‌های عکاسی (فتومونتاز)، تصویرسازی، تایپوگرافی، عکاسی و تصویرسازی، عکاسی و تایپوگرافی، تصویرسازی و تایپوگرافی. سپس با مشاهده تصاویر طرح جلد کتاب‌های مرتبط با موضوع پژوهش، در سایت ناشران داخلی طرح جلد‌های نمونه‌ها استخراج شد. همچنین برای انتخاب رده‌های موضوعی کتاب‌ها از مدل موضوعی شرفی و همکاران (۱۳۹۱) استفاده شد. در مرحله بعد، شاخص‌های تحلیل ژولی و طرح جلد نمونه‌ها براساس فهرست واری در قالب پرسش‌نامه طراحی و در اختیار پاسخ‌گویان قرار داده شد. درنهایت پس از گردآوری پرسش‌نامه‌ها، داده‌های آن‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای اکسل^۱ و اس.پی.اس.اس^۲ تجزیه و تحلیل شد. جامعه آماری اول این پژوهش را کلیه کتاب‌های دانشگاهی و تألیفی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی مندرج در سرفصل دروس وزارت علوم، تحقیقات و فناوری شامل ۱۰۱۷ عنوان کتاب است که پس از حذف موارد تکراری شامل ۳۳۹ عنوان کتاب دانشگاهی این رشته بوده است و ۱۳۵ عنوان از آن‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی برای تحلیل انتخاب شدند. همچنین جامعه دوم پژوهش برای پاسخ‌گویی به پرسش‌نامه شامل ۱۲۰ نفر از متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی، هنر و طراحان جلد کتاب بودند.

یافته‌ها

پاسخ به پرسش اول: شیوه بازنمایی محتوای کتاب در طرح جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی براساس مدل تحلیل ژولی به چه صورت است؟

در پاسخ به پرسش اول پژوهش، نظرات پاسخ‌گویان در قالب جدول‌های ۱ تا ۴ ارائه شد. براساس یافته‌های جدول ۱، شیوه بازنمایی انتزاعی با ۴۳/۹ درصد بیشترین و شیوه بازنمایی واقع‌گرایانه با ۲۰/۶ درصد کمترین شیوه‌های بازنمایی محتوا در طرح جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی هستند.

جدول ۱- توزیع فراوانی نظرات در شیوه بازنمایی محتوا

شیوه بازنمایی محتوا	فراوانی	درصد فراوانی
واقع‌گرایانه	۲۲۲	۲۰/۶
تصرف در واقعیت	۳۷۱	۳۴/۳
انتزاعی	۴۷۴	۴۳/۹
جمع کل	۱۰۸۰	۱۰۰

شیوه بازنمایی محتوا به تفکیک رده موضوعی

براساس یافته‌های جدول ۲، شیوه تصرف در واقعیت و شیوه انتزاعی با ۵۸/۳ درصد و ۵۸/۱ درصد بیشترین شیوه‌های بازنمایی محتوا در موضوعات کتابداری و روش‌های کمی و کیفی اندازه‌گیری اطلاعات هستند، اما شیوه بازنمایی واقع‌گرایانه کمترین شیوه بازنمایی محتوا در موضوعات کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی و روش‌های کمی و کیفی اندازه‌گیری اطلاعات است.

1. Excel Software

2. SPSS Software

جدول ۲- توزیع فراوانی نمونه‌ها برحسب رده موضوعی

بدون پاسخ		انتزاعی		تصرف در واقعیت		واقع‌گرایانه		شیوه بازنمایی
درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	رده موضوعی
۱	۱	۱۶/۷	۱۶	۵۸/۳	۵۶	۲۴	۲۳	کتابداری
۱/۱	۳	۴۸/۲	۱۳۱	۷۳/۹	۱۰۳	۱۲/۹	۳۵	کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی
۱/۹	۵	۳۷/۵	۹۹	۳۹/۸	۱۰۵	۲۰/۸	۵۵	مدیریت اطلاعات
۱۲/۵	۱۹	۴۲/۱	۶۴	۲۵/۷	۳۹	۱۹/۷	۳۰	ذخیره و بازیابی اطلاعات
۰	۰	۴۱/۹	۵۷	۱۹/۱	۲۶	۳۹	۵۳	فهرست‌نویسی و رده‌بندی
۰/۶	۱	۵۸/۱	۹۳	۳۰	۴۸	۱۱/۳	۱۸	روش‌های کمی و کیفی اندازه‌گیری اطلاعات
۱۰۸۰								جمع کل

شیوه بازنمایی محتوا به تفکیک تخصص پاسخ‌گویان

براساس یافته‌های جدول ۳، طبق نظر متخصصان علم اطلاعات، ۲۱/۶ درصد از طرح جلد‌ها از شیوه واقع‌گرایانه، ۳۱/۷ درصد از شیوه تصرف در واقعیت و ۴۶/۱ درصد از شیوه انتزاعی به‌منزله شیوه بازنمایی محتوا استفاده کرده‌اند. همچنین از نظر متخصصان هنر، ۲۰ درصد از طرح جلد‌ها از شیوه واقع‌گرایانه، ۳۵/۳ درصد از طرح جلد‌ها شیوه تصرف در واقعیت و ۴۳/۱ درصد از شیوه انتزاعی به‌منزله شیوه بازنمایی محتوا استفاده کرده‌اند. علاوه‌براین، از نظر طراحان جلد ۲۰/۶ درصد طرح جلد‌ها از شیوه واقع‌گرایانه، ۳۶/۱ درصد از شیوه تصرف در واقعیت و ۴۲/۵ درصد از شیوه انتزاعی به‌منزله شیوه بازنمایی محتوا استفاده کرده‌اند.

گویان‌جدول ۳- توزیع فراوانی شیوه بازنمایی به تفکیک تخصص پاسخ

انتزاعی		تصرف در واقعیت		واقع‌گرایانه		شیوه بازنمایی
درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	تخصص پاسخ‌گویان
۴۳/۱	۱۵۵	۳۵/۳	۱۲۷	۲۰	۷۲	متخصصان هنر
۴۲/۵	۱۵۳	۳۶/۱	۱۳۰	۲۰/۶	۷۴	طراحان جلد
۴۶/۱	۱۶۶	۳۱/۷	۱۱۴	۲۱/۶	۷۶	متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی
۱۰۸۰						جمع کل

شیوه بازنمایی محتوا به تفکیک ناشر

براساس یافته‌های جدول ۴، بیشترین شیوه بازنمایی با ۴۵/۸ درصد مربوط به شیوه تصرف در واقعیت و انتشارات چاپار است. همچنین شیوه واقع‌گرایانه با ۳/۱ درصد کمترین شیوه بازنمایی به‌کاررفته در طرح جلد کتاب‌هایی است که کتابخانه ملی منتشر کرده است.

جدول ۴- توزیع فراوانی شیوه بازنمایی به تفکیک ناشر

انتزاعی		تصرف در واقعیت		واقع‌گرایانه		شیوه بازنمایی
درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	انتشارات
۴۱/۵	۱۰۳	۲۵/۴	۶۳	۳۱/۴	۷۸	سمت
۳۰/۸	۷۴	۴۵/۸	۱۱۰	۱۵/۸	۳۸	چاپار
۳۴/۵	۸۰	۳۶/۶	۸۵	۲۸/۴	۶۶	کتابدار
۴۲/۵	۱۷	۲۷/۵	۱۱	۳۰	۱۲	اطلاعات رایانه‌ای
۵۰	۱۶	۴۳/۸	۱۴	۳/۱	۱	کتابخانه ملی
۱۰۸۰						جمع کل

پاسخ به پرسش دوم پژوهش: از چه سبکی برای بازنمایی اطلاعات در طرح جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی براساس مدل تحلیل ژولی استفاده شده است؟

سبک‌های استفاده‌شده در بازنمایی اطلاعات در طرح جلد کتاب به‌ترتیب در جدول‌های ۵ تا ۸ ارائه شده‌اند. براساس یافته‌های جدول ۵، بیشترین سبک به‌کاررفته در طرح جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی با ۴۶ درصد مربوط به سبک تصویرسازی است و کمترین سبک بازنمایی با ۴/۹ درصد مربوط به سبک ترکیبی عکاسی و تایپوگرافی است.

جدول ۵- توزیع فراوانی سبک بازنمایی محتوا

درصد فراوانی	فراوانی	سبک بازنمایی محتوا
۱۶/۱	۱۷۴	عکاسی (فتومونتاژ)
۴۶	۴۹۷	تصویرسازی
۶/۴	۶۹	تایپوگرافی
۱۴/۴	۱۵۶	تصویرسازی و تایپوگرافی
۱۰/۸	۱۱۷	عکاسی و تصویرسازی
۴/۹	۵۳	عکاسی و تایپوگرافی
۱۰۰	۱۰۸۰	جمع کل

سبک بازنمایی محتوا به تفکیک رده موضوعی

براساس یافته‌های جدول ۶، بیشترین استفاده از سبک تصویرسازی در کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی به ترتیب با ۵۴ درصد، ۵۱/۵ درصد، ۶۷/۹ درصد و ۴۵/۵ درصد مربوط به موضوعات کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی، مدیریت اطلاعات، روش‌های کمی و کیفی اندازه‌گیری اطلاعات، ذخیره و بازیابی اطلاعات است و کمترین سبک به‌کاررفته به ترتیب با ۴/۵ درصد، ۴/۴ درصد و ۳/۸ درصد مربوط به موضوعات مدیریت اطلاعات، فهرست‌نویسی و رده‌بندی، روش‌های کمی و کیفی اندازه‌گیری اطلاعات و سبک عکاسی و تایپوگرافی است.

جدول ۶- توزیع فراوانی سبک بازنمایی نمونه‌ها به تفکیک رده موضوعی

سبک بازنمایی رده موضوعی	تایپوگرافی		تصویرسازی		عکاسی		تصویرسازی		تایپوگرافی		عکاسی و تصویرسازی	
	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی		
کتابداری	۱۲	۱۲/۵	۱۹	۱۹/۸	۲۱	۲۱/۹	۶	۶/۳	۱۷	۱۷/۷	۲۰	۲۰/۸
کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی	۱۱	۴	۱۴۷	۵۴	۳۴	۳۴	۳۰	۱۱	۱۳	۴/۸	۳۳	۱۲/۱
مدیریت اطلاعات	۱۷	۶/۴	۱۳۶	۵۱/۵	۳۴	۱۲/۹	۴۰	۱۵/۲	۱۲	۴/۵	۲۱	۸
ذخیره و بازیابی اطلاعات	۱۱	۷/۲	۶۹	۴۵/۵	۱۸	۱۱/۸	۲۱	۱۳/۸	-	-	۱۷	۱۱/۲
فهرست‌نویسی و رده‌بندی	۷	۵/۱	۳۶	۲۶/۵	۴۱	۳۰/۱	۳۳	۲۴/۳	۶	۴/۴	۱۰	۷/۴
روش‌های کمی و کیفی اندازه‌گیری اطلاعات	۱۱	۶/۹	۷۵	۴۶/۹	۱۸	۱۱/۳	۳۳	۲۰/۶	۶	۳/۸	۱۵	۹/۴

سبک بازنمایی محتوا به تفکیک تخصص پاسخ‌گویان

یافته‌های جدول ۷ نشان می‌دهد که بیشترین سبک به‌کاررفته در بازنمایی اطلاعات به ترتیب با ۴۹/۴ درصد، ۴۴/۷ درصد و ۳۴/۹ درصد مربوط به طراحان جلد، متخصصان هنر و علم اطلاعات است که از سبک تصویرسازی استفاده کرده‌اند و کمترین سبک به‌کاررفته به ترتیب با ۶/۴ درصد، ۵ درصد، ۳/۳ درصد مربوط به متخصصان هنر، علم اطلاعات و دانش‌شناسی و طراحان جلد است که از سبک ترکیبی عکاسی و تایپوگرافی استفاده کرده‌اند.

گویان جدول ۷- توزیع فراوانی سبک بازنمایی اطلاعات به تفکیک تخصص پاسخ

شیوه بازنمایی تخصص پاسخ‌گویان	تایپوگرافی	تصویرسازی	عکاسی	تصویرسازی و تایپوگرافی	عکاسی و تایپوگرافی
-------------------------------	------------	-----------	-------	------------------------	--------------------

درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	
۱۱/۷	۴۲	۶/۴	۲۳	۱۴/۴	۵۲	۱۶/۴	۵۹	۴۴/۷	۱۶۱	۵/۸	۲۱	متخصصان هنر
۱۱/۹	۴۳	۳/۳۳	۱۲	۱۲/۸	۴۶	۱۵	۵۴	۴۹/۴	۱۷۸	۶/۱	۲۲	طراحان جلد
۸/۹	۳۲	۵	۱۸	۱۶/۱	۵۸	۱۶/۹	۶۱	۴۳/۹	۱۵۸	۷/۲	۲۶	متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی

سبک بازنمایی محتوا به تفکیک ناشر

براساس یافته‌های جدول ۸، بیشترین سبک به‌کاررفته در طرح جلد کتاب‌های منتشرشده با ۵۹/۴ درصد مربوط به انتشارات کتابخانه ملی است که از سبک تصویرسازی و تایپوگرافی در طراحی آن‌ها استفاده شده است. بعد از آن انتشارات سمت و چاپار با ۴۷/۲ درصد، و ۶۷/۳ درصد از سبک تصویرسازی استفاده کرده‌اند. همچنین کمترین سبک به‌کاررفته در بازنمایی محتوا با ۲/۲ درصد و ۲/۵ درصد به سبک تایپوگرافی در طرح جلد‌های نمونه‌های کتابدار و اطلاعات رایانه‌ای مربوط است. علاوه‌براین انتشارات اطلاعات رایانه‌ای با ۲/۵ درصد از سبک ترکیبی عکاسی و تصویرسازی برای طراحی جلد کتاب‌های خود برای بازنمایی محتوا استفاده کرده‌اند.

جدول ۸- توزیع فراوانی سبک بازنمایی اطلاعات به تفکیک ناشر

عکاسی و تصویرسازی		عکاسی و تایپوگرافی		تصویرسازی و تایپوگرافی		عکاسی		تصویرسازی		تایپوگرافی		شیوه بازنمایی انتشارات
درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	
۱۶/۵	۴۱	۶	۱۵	۲/۸	۷	۲۳/۸	۵۹	۴۷/۲	۱۱۷	۳/۲	۸	سمت
۱۰/۴	۲۵	۵/۸	۱۴	۵/۸	۱۴	۱۲/۵	۳۰	۴۶/۳	۱۱۱	۱۰/۸	۲۶	چاپار
۱۰/۸	۲۵	۷/۳	۱۷	۲۵/۹	۶۰	۱۶/۸	۳۹	۳۶/۶	۵۸	۲/۲	۵	کتابدار
۲/۵	۱	۰	۰	۳۷/۵	۱۵	۵۰	۲۰	۵	۲	۲/۵	۱	اطلاعات رایانه‌ای
۱۸/۸	۶	۳/۱	۱	۵۹/۴	۱۹	۳/۱	۱	۳/۱	۱	۱۲/۵	۴	کتابخانه ملی

بحث و نتیجه‌گیری

طرح جلد کتاب به‌صورت بصری با مخاطب ارتباط برقرار می‌کند و با پیوندزدن تجربه‌ای حسی به مفاهیم و معانی لذت مطالعه را چندین برابر می‌کند. وظیفه طراح جلد، علاوه‌بر خلاقیت بصری، خلق طرحی مرتبط با محتوای کتاب است. تصویر جلد کتاب علاوه‌بر بازنمایی اطلاعات تخصصی، در بسیاری از رسانه‌ها معرف کتاب است. کتابخانه‌های دیجیتال، پایگاه‌های اطلاعاتی، وبسایت‌ها، بروشورها و کاتالوگ ناشران و... برای معرفی منابع از تصویر روی جلد به همراه اطلاعات کتاب‌شناختی استفاده

می‌کنند. جلد کتاب شامل نشانه‌های مختلفی است که طراح خلق و مخاطب تفسیر می‌کند. در واقع خوانش طرح روی جلد گفتگویی بین مؤلف (محتوا)، مخاطب و طراح جلد است و نشانه‌شناسی کمک می‌کند تا طرح روی جلد، محتوا را به درستی به مخاطب هدایت کند. در این پژوهش، طرح روی جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی به لحاظ میزان موفقیت در بازنمایی محتوا ارزیابی شد؛ بدین منظور از دانش نشانه‌شناسی در تحلیل و خوانش طرح روی جلد کتاب‌های این حوزه بهره گرفته شد و نشانه‌های به‌کاررفته در طرح روی جلد از منظر شیوه و سبک بازنمایی محتوا تحلیل شدند.

شیوه بازنمایی مناسب مفاهیم کلیدواژه‌ای متن را به بهترین نحو و مناسب با سطح اطلاعات تخصصی بیان می‌کند. شیوه بازنمایی انتزاعی برای بیان معانی به صورت تخیلی، نامعمول و دور از واقعیت کاربرد دارد. طراح در این شیوه باید محتوای علمی را به شیوه‌ای بازنمایی کند تا معنای اصلی مطالب علمی با تفسیرهای مختلفی که مخاطب از نشانه‌ها دریافت می‌کند تغییر نیابد (نویسی لواسانی، ۱۳۹۵). در شیوه بازنمایی تصرف در واقعیت، طراح با دستکاری در نشانه‌ها، علاوه بر تداعی مضامین به صورت واقعی، ورود سبک‌های انتزاعی را در فرایند بازنمایی امکان‌پذیر می‌کند (پهلوان، ۱۳۹۰). در کتب با محتوای علمی، مناسب‌ترین شیوه بازنمایی محتوا واقع‌گرایانه و سپس تصرف در واقعیت است (منصوری، ۱۳۹۵).

بررسی یافته‌ها برای پاسخ به پرسش اول نشان داد که شیوه بازنمایی رایج در طرح جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی به ترتیب انتزاعی، تصرف در واقعیت و واقع‌گرایانه بوده است و با توجه به این مسئله که محتوای این منابع از نوع علمی است شیوه انتزاعی مناسب بازنمایی محتوای تخصصی این منابع نیست. با وجود این، طبق یافته‌های این پژوهش، عمده طرح جلد کتاب‌های علم اطلاعات از شیوه انتزاعی برای بازنمایی محتوای علمی خود استفاده کرده‌اند و نیمی از طرح جلد‌ها از دو شیوه واقع‌گرایانه و تصرف در واقعیت بهره جسته‌اند. یافته‌های این پژوهش درخصوص شیوه بازنمایی محتوا تاحدودی با یافته‌های پژوهش منصوری (۱۳۹۵) همسوست. یافته‌های پژوهش منصوری نشان می‌دهد که شیوه بازنمایی به‌کاررفته به ترتیب شیوه بازنمایی انتزاعی، تصرف در واقعیت و واقع‌گرایانه است.

طبق یافته‌های به‌دست‌آمده به‌منظور پاسخ به پرسش دوم، برای بازنمایی اطلاعات تخصصی از سبک تصویرسازی بیش از سایر سبک‌ها استفاده شده است. سپس از سبک‌های عکاسی، سبک‌های ترکیبی و در پایان از سبک تایپوگرافی استفاده شده است. سبک تصویرسازی به علت تنوعی که در طیف ابزارهای خلق تصاویر نظیر آبرنگ، کلاژ و نرم‌افزارهای فتوشاپ، ایلاستریتور^۱ و... دارد، بازنمایی مفاهیم را تسهیل و روان می‌سازد و امکان خلق جذابیت و تنوع بصری را در تمامی نشانه‌ها، حتی نشانه‌های واقع‌گرایانه، پدید می‌آورد؛ از این رو مناسب‌ترین سبک برای بیان محتواست (دانیسی، ۱۳۸۸). در بازنمایی به سبک عکاسی، امکان خلق نشانه‌های جذاب و خلاقانه کم‌رنگ و حتی ندیده‌انگاشته می‌شود و نشانه‌های تصویری به‌رغم ارائه تفسیر مرتبط و همسو با متن، محتوا را به صورت ساده و بدون معانی ضمنی بازنمایی می‌کند (انصاری، ۱۳۸۷). در استفاده از دو سبک ترکیبی، توجه به این نکته که هر دو سبک به صورت کاملاً همسو به یک مفهوم اشاره کنند ضروری است؛ در غیر این صورت، به دوگانگی مفهومی و سردرگمی در مخاطب منجر می‌شود (ممیز، ۱۳۷۷). سبک تایپوگرافی، به‌ویژه در زبان فارسی، دارای ظرفیت منحصربه‌فرد حروف فارسی در خلق معانی سنتی، فرهنگی و ضمنی به صورت خلاقانه است (خرمک، ۱۳۹۴). سبک تایپوگرافی در بین طرح جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی کمترین سبک به‌کاررفته بوده و در نمونه‌هایی که از سبک تایپوگرافی استفاده شده، به تغییر اندازه فونت حروف یا برجسته‌کردن تعدادی از حروف بسنده شده است. براساس یافته‌های این پژوهش، سبک تصویرسازی،

با توجه به قابلیت‌هایی که در اجرا دارد، به‌درستی انتخاب شده است و برای بیان مفاهیم تخصصی و آموزشی مناسب است. یافته‌های حاصل از این پژوهش با یافته‌های پژوهش منصور (۱۳۹۵) همسوست. منصور (۱۳۹۵) نیز در پژوهش خود در بررسی طرح جلد کتاب‌های آموزشی، به‌ترتیب استفاده از سبک‌های تصویرسازی و عکاسی را رایج‌ترین سبک برای بیان مفاهیم و محتوای علمی می‌داند و سبک تایپوگرافی را کمترین سبک به‌کاررفته در پژوهش خود معرفی می‌کند.

دلایل عمده‌ای نظیر کاهش هزینه‌های تولید کتاب برای ناشر، نبود رقابت در بازار نشر کتب دانشگاهی، استفاده‌نکردن از دانش طراحان جلد حرفه‌ای، شناخت‌نداشتن طراحان جلد از مفاهیم تخصصی متن، نبود ارتباط مؤثر بین مؤلف و طراح جلد به ضعف و موفق نبودن طرح جلد کتاب‌های این حوزه در بازنمایی محتوا منجر شده است. نتیجه پایانی از بررسی‌های انجام‌شده نشان می‌دهد که با استفاده از مطالعات نشانه‌شناسی می‌توان به خوانش، تحلیل و تفسیر رسانه‌های ارتباط تصویری از جمله جلد کتاب پرداخت. طبق نتایج به‌دست‌آمده در طرح جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی از شیوه بازنمایی انتزاعی و سبک بازنمایی تصویرسازی برای بیان محتوا استفاده شده است. انتخاب شیوه انتزاعی با محتوای علمی کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی به‌نسبت سایر شیوه‌ها تطابق و تناسب کمتری دارد و به‌کارگیری این شیوه در بازنمایی محتوای کتب علم اطلاعات، ملاحظات و تأمل بیشتری را می‌طلبد. بنابراین، گفتنی است طرح جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی در زمینه شیوه بازنمایی ضعیف عمل کرده‌اند. همچنین بیشترین سبک به‌کاررفته برای بازنمایی محتوا در طرح روی جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی سبک تصویرسازی بوده که به‌درستی انتخاب شده است؛ بنابراین گفتنی است طرح جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی درخصوص استفاده از سبک بازنمایی محتوا موفقیت‌آمیز عمل کرده‌اند.

پیشنهادها

- ۱) با استفاده از یافته‌های حاصل از پژوهش پیشنهاد می‌شود در طراحی جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی، با توجه به مفاهیم واقعی و آموزشی، از شیوه بازنمایی واقع‌گرایانه و تصرف در واقعیت، به‌منظور بیان محتوای اطلاعات تخصصی استفاده شود.
- ۲) با استفاده از یافته‌های حاصل از پژوهش پیشنهاد می‌شود از سبک‌های به‌روز و نوین تایپوگرافی در بازنمایی محتوای طرح جلد کتاب‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی استفاده شود.
- ۳) پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌های مشابهی در سایر رشته‌ها انجام شود و تفاوت رشته‌ها از نظر چگونگی طراحی جلد و بازنمایی محتوا بررسی شود.

منابع

- آرمند، محمدحسین (۱۳۹۱). مقدمه‌ای بر شیوه طراحی و تألیف کتاب درسی دانشگاهی. تهران: سمت.
- آزاد، اسدالله (۱۳۸۷). مفهوم اطلاعات و ارتباطات و میانکنش بین آنها. فصلنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۴۲(۲)، ۱-۱۲.
- اسکندری، مجتبی (۱۴۰۱). واکاوری مفاهیم تغییر، توسعه و تحول نشر با استفاده از روش تحلیل محتوا. پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، ۱۴(۳)، ۱۱-۲۶.
- افشار مهاجر، کامران (۱۳۹۲). عملکرد گرافیک در کتاب‌های درسی دانشگاهی. تهران: سمت.
- التماسی، مهشید (۱۳۹۶). عوامل ایجاد مطلوبیت در خریداران کتاب‌های دانشگاهی. مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات، ۲۱(۱)، ۱۱۱-۱۰۳.

- امین مقدسی، ابوالحسن (۱۳۹۸). نقد کتاب. پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، ۱۹(۸)، ۴۹-۳۵.
- انصاری، محمدباقر (۱۳۸۷). درآمدی بر نشانه و نشانه‌شناسی عناصر نمایش. صحنه، ۶۴(۱)، ۶۵-۶۴.
- پهلوان، فهیمه (۱۳۹۰). ارتباط تصویری از منظر نشانه‌شناسی. تهران: دانشگاه هنر.
- توسلی، نازنین گلاره (۱۳۹۰). بررسی رابطه معنایی طرح جلد با محتوای کتاب. پایان‌نامه کارشناسی ارشد ارتباط تصویری، دانشکده هنر، دانشگاه الزهرا.
- حمزه مصطفوی، یاسمن (۱۳۹۴). بررسی ساختار و عناصر بصری جلد کتاب‌های ادبیات داستانی دفاع مقدس. پایان‌نامه کارشناسی ارشد ارتباط تصویری، دانشکده هنر، دانشگاه هنر.
- خادمی، مریم (۱۳۹۱الف). آنچه ناشران و مخاطبان از طراحی جلد کتب الکترونیک می‌خواهند. پژوهشنامه چاپ و نشر، ۳۱(۱)، ۳۷-۳۱.
- خادمی، مریم (۱۳۹۱ب). طراحی جلد الکترونیکی از منظر ناشران. پژوهشنامه چاپ و نشر، ۳(۱)، ۳۱-۲۵.
- خرمک، آرمان (۱۳۹۴). بررسی تحلیلی طرح جلد‌های نشر چشمه از سال تأسیس (۱۳۶۳) تاکنون. پایان‌نامه کارشناس ارشد ارتباط تصویری. دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- دانسی، مارسل (۱۳۸۸). نشانه‌شناسی رسانه‌ها. تهران: آینه‌ما و چاپار.
- سیزه، بتول (۱۳۹۹). نقد کتاب‌های مهارت‌های آموزشی و پرورشی (روش‌ها و فنون تدریس). پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، ۲۰(۱۰)، ۲۱۹-۲۰۱.
- سجودی، فرزانه (۱۳۹۰). نشانه‌شناسی: نظریه و عمل. تهران: نشر علم.
- سلطانی آذر، بهروز (۱۳۹۴). بررسی ساختار گرافیکی طرح جلد رمان‌های دفاع مقدس (انتشارات سوره مهر از سال‌های ۱۳۶۰ تا ۱۳۹۰). پایان‌نامه کارشناسی ارشد ارتباط تصویری، دانشکده هنر، دانشگاه شاهد.
- شرفی، علی، نورمحمدی، حمزه‌علی و علیپور حافظی، مهدی (۱۳۹۱). مدل موضوعی برای پایان‌نامه‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی. فصل‌نامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات، ۲۵(۴)، ۲۲-۳۲.
- شفیعی، شیمیا (۱۳۹۱). بررسی رابطه معنایی جلد کتاب موسیقی و محتوای آن. پایان‌نامه کارشناسی ارشد ارتباط تصویری، دانشکده هنر، دانشگاه الزهرا.
- شیخی، طاهره (۱۳۹۴). نشانه‌شناسی لایه‌ای تصویر روی جلد مجموعه برگزیده «رمان نوجوان امروز» (انتشارات کانون پرورش فکری کودک و نوجوان). پایان‌نامه کارشناسی ارشد ارتباط تصویری، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه هرمزگان.
- فرزاد، فرزانه (۱۳۹۲). بررسی تغییرات ایدئولوژیک طراحی جلد رمان‌های ترجمه‌شده از دیدگاه نشانه‌شناسی: مدلی برای بررسی متون چند نشانه‌ای. نشریه مطالعات ترجمه، ۴۲(۱۱)، ۲۷-۳۸.
- فدایی، غلامرضا (۱۳۸۹). کتابداری و اطلاع‌رسانی؛ رشته یا میان‌رشته؟. مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی، ۲(۲)، ۱-۱۸.
- قاسمی، حمید (۱۳۹۹). طراحی الگوی برنامه درسی مبتنی بر مهارت‌های آموزشی یونسکو با رویکرد تلفیقی. راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۱۳(۵)، ۵۴۷-۵۳۸.
- قاینی، زهره (۱۳۹۰). تصویرگری کتاب‌های کودکان. تهران. مؤسسه فرهنگی هنری پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان.
- کاظمی، آرزو (۱۳۹۰). طراحی جلد کتاب‌های داستانی براساس دو نوع شیوه بیان عکس و تصویرسازی دهه ۵۰ و ۶۰. پایان‌نامه کارشناسی ارشد ارتباط تصویری، دانشکده هنر، دانشگاه الزهرا.
- کلاه کج، منصور (۱۳۹۵). کارکرد گرافیک در بازنمایی هویت بصری ایرانی (با تأکید بر نشانه، بسته‌بندی و صفحات اینترنتی). پایان‌نامه دکتری، دانشکده هنر، دانشگاه اصفهان.
- کیانی، مسعود (۱۳۹۰). بررسی نقش طراحی گرافیک در طراحی و آماده‌سازی کتاب‌های درسی. عیار، ۲۴(۲)، ۶۶-۶۶.
- گودرزی، محمدعلی (۱۴۰۰). مهارت‌های مسئله‌یابی و تصمیم‌گیری. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.

- مرادی، خدیجه (۱۳۹۷). نشانه‌شناسی و اف. آر. بی. آر. *مطالعات کتابداری و علم اطلاعات*، ۲۳(۱)، ۱-۱۴.
- ممیز، مرتضی (۱۳۷۷). *حرف‌های تجربه*. تهران: نشر دیده.
- ممیز، مرتضی (۱۳۸۱). *طراحی روی جلد*. تهران: ماهریز.
- ملک محمدی، سعید و حاجی زین‌العابدینی، محسن (۱۳۹۶). یک دهه نشر کتاب در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی در ایران (۱۳۸۱-۱۳۹۰). *مجله اطلاع‌رسانی پزشکی نوین*، ۳(۱)، ۱۶-۲۱.
- منصوری، نیلوفر (۱۳۹۴). *تحلیل ساختار بصری نوشتار در طراحی جلد کتاب‌های ادبی دهه ۸۰ (بر مبنای گونه‌شناسی)*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد ارتباط تصویری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه علم و فرهنگ.
- منصوری، سعیده (۱۳۹۵). *بررسی طرح جلد کتاب‌های علمی-آموزشی از منظر نشانه‌شناسی (نمونه موردی ۱۰۰ اثر از ۲۰ ناشر داخلی)*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد ارتباط تصویری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی.
- میرزایی، الهام‌السادات (۱۳۹۳). *بررسی محتوا و فرم در طراحی جلد رمان‌های ایرانی در دو دهه اخیر (مطالعه موردی دهه هفتاد و هشتاد هجری شمسی)*. پایان‌نامه کارشناس ارشد ارتباط تصویری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد.
- نوایی لواسانی، ریحانه (۱۳۹۵). *بررسی بصری طرح جلد کتاب‌های ادبیات داستانی ایران پس از انقلاب اسلامی (۱۳۵۷-۱۳۹۵)*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد ارتباط تصویری، دانشکده هنرهای تجسمی، دانشگاه هنر.

References

- Afshar Mohajer, K. (2013). *Graphics in Educational Academic Books*. Tehran: Samt. [In Persian]
- Amin Moghadasi, A. (2020). Book review, *Critical research paper of science texts and programs*, 19(8), 35-49. [In Persian]
- Ansari, M. (2008). An Introduction to signs and semiotics of show element. *Sahneh*, 64(1), 64-65. [In Persian]
- Armand, M., Maleki, H. (2012). *An introduction to a method for textbook design and compilation*. Tehran: Samt. [In Persian]
- Eltemasi, M., Fahimnia, F., Hassanzadeh, M., & Nakhoda, M. (2017). Factors Causing Utility in University Book Buyers. *Librarianship and Information Studies*, 28(1), 103-111. [In Persian]
- Chandler, D. (2007). *Semiotics, The Basic*. London: Routledge.
- Danesi, M. (2009). *Semiotics of media*. Tehran: Aeine nama, chapar. [In Persian]
- Eskandari, M. (2022). Examining the cocepts of change, development and evolution of publishing using the concept analysis method, *Critical research paper of humanities texts and program*, 14(3), 11-26.
- Fadaei, Gh. (2010). Science (LIS), a discipline or an interdiscipline?. *Interdisciplinary Studies in Humanities*, 2(2), 1-18. [In Persian]
- Farahzad, F. (2013). Investigating ideological changes in cover design of translated novels from the perspective of semiotics: a model for examining multi- symbolic texts. *Language Studies*, 42(11), 27-38. [In Persian]
- Ghaeene, Z. (2011). Illustration in children's books. *Children's Literature History cultural and artistic research Institute*. [In Persian]
- Ghasemi, H. (2019). Designing a curriculum aclove based on UNESCO teaching skills with an integrated approach, *Education strategies in medical sciences*, 13(5), 538-547. [In Persian]
- Guiraud, P. (2012). *Semiotic*. Tehran: Agah. [In Persian]
- Goodarzi, M. (2022). *Problem solving and decision making skills*. Tehran: University Publication Center. [In Persian]
- Habibian, N., & Ameri, A. (2021). Searching for a model for translating children's illustrated book for the age groups B and C from an inter-semiotic approach. *Journal of children Literature Studies*, 11(2), 49-78.
- Hamzeh Mostafavi, Y. (2015). *Anaysis the structure and visual elements of the cover of the holy defense fiction books*. Master's thesis, Art University, Faculty of visual commiunication. [In Persian]

- Joly, M. (1999). *Introduction a L'analyse de L' image*. Paris. Nathan. Pierce, C. S. (2002). *A Critice of the Signs*, Paris: Seuil.
- Kazemi, A. (2011). *Cover design of fiction books based on two types of photo expression and illustration in thw 50s and 60s*. Maste's thesis, Alzahra University, Faculty of Art. [In Persian]
- Kiyani, M. (2011). Analyze the role of graphic design in the designe and preparation of textbook. *Ayaar*, 24(2), 46-66. [In Persian]
- Khademi, M. (2012a). Electronic cover design from the perspective of publishers. *Publication Research*, 4(1). 31-37. [In Persian]
- Khademi, M. (2012b). Electronic cover design from the point of view of publication. *Publication Research*, 3(1), 25-31. [In Persian]
- Khorrarak, A. (2015). *Subject: Analytical study of Chesmeh publication cover design from established year (1984) to cureent year (2013)*. Master's thesis, Islamic Azad University, Faculty of Art and Architecture. [In Persian].
- Kolah kaj, M. (2018). *The function of grapics in representation of iranian visual identify (with emphasis on sign, packaging and pages)*. Phd's thesis, Isfahan Art University, Faculty of visual commiunication. [In Persian]
- Malekmohammadi, S., & Haji Zeinolabedini, M. (2017). A decade of book publishing in the field of knowledge and information science in iran (2002-2011). *JMIS Modern medical information science*, 3(1), 16-21. [In Persian].
- Mansouri, N. (2015). *Analysis og the visual structure of typography in the cover design of literary books of the 80 s (Typology)*. Master's thesis, University of science and culture, Faculty of Art & Architecture. [In Persian]
- Mansoori, S. (2017). *A Semiotic analysis of scientific and educational book covers (Case 100 works from 20 local publisher)*. Master's thesis, Shahid Rajae Teacher Training University, Faculty of Architecture and Urbanism. [In Persian]
- Mirzaei, E. (2015). *Analysis the content and form in the cover design of Iranian novels in the last two decades (A Case study of seventies eighty hijri)*. Master's thesis, Azad Islamic Yazd University, Faculty of visual commiunication. [In Persian]
- Moradi, Kh., & Rezaei Sharifabadi, S. (2018). Semiotics and FRBR. *Journal of Studies in Library and Information Science*, 23(1), 1-14. [In Persian]
- Mommayez, M. (1998). *Grapic design*. Tehran: Mahriz. [In Persian]
- Mommayez, M. (2002). *Grapic design: word of experience*. Tehran: Mahriz. [In Persian]
- Navaei Lavasani, R. (2016). *Revirwing the visual design of the covers of fliction books in Iran after the Islamic Revolution (1357 – 1395)*. Master's thesis, University of Art, Faculty of Visual Art. [In Persian]
- Nugroho, C. A. (2008). *A Semiotic Study on the Islamic CD's Cover*. English Department School of Teacher Training and Education Muhammadiyah University of Surakarta .[In Persian]
- O'Connell, K. C. (2010). *Young adult book cover analysis* (Doctoral dissertation, University of North Carolina Wilmington). Pahlavan, F. (2011). *Visual Communication from Perspective of Semiotics*. Tehran: University of art. [In Persian]
- Rohmania, D. N. (2014). *A Semiotic Analysis of Novel Covers of "Diary of A Wimpy Vampire: Because the Undead Have Feelings Too's by Tim Collins*. Presented to University as Brawijaya in Practial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Sarjana Sastra.
- Sabze, B. (2019). Criticism of educational skills book (teaching methods and techniques). *Critical research paper of humanitiesand programs*, 20(10), 201-219. [In Persian]
- Sojodi, F. (2011). *Semiotics: theory and practice*. Tehran: Nashr Elm. [In Persian]
- Soltani Azar, B. (2016). *Survey of Graphical structure of the holy Defese novels book coversdesign (Sooreh Mehr publication since 1360 until 1390)*. Master's thesis, Shahed University, Faculty of Information Science. [In Persian]

- Sharafi, A., Normohammadi, H. A., & Alipour-Hafezi, M. (2012). A Topical Model for Iranian LIS Theses and Dissertations. *Librarianship and Information Organization Studies*, 25(4), 22-32. [In Persian]
- Shafei, Sh. (2012). *Investigating the semantic relationship between the music book cover and its content*. Master's thesis, Faculty of Art. [In Persian]
- Sheikhi, T. (2015). *A layered Pictorial Semiotics on the book cover selected of today's young adult's novel, series (publication of institute for intellectual development of children and young adult)*. Master's thesis, University of Hormozgan, Faculty of literary and humanities. [In Persian]
- Suhaimi, M. S., Hashim, M. F., & Sha'ri, S. N. (2019). Visual Illustration and Photography on Islamic Book Cover Designs: A Semiotic Analysis. *International Journal of Heritage, Art and Multimedia*, 2(5), 34-41.
- Tavasoli, N. G. (2011). *A Servey the semantic relationship between the cover deign and the content of the book*. Master's thesis, Alzahra University, Faculty of visual commiunction. [In Persian]